

Gazet'a ese de 2 ori: Mercur'es si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajut6riale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu s6u 2 1/3 galbini mon. sun6t6ria.

Anulu XXXIV.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tace'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 85.

Brasiovu 15/3 Novembre

1871.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Epistole anonime.

V. Mai este inca si una alta contradictiune, in care se invertescu unii si altii dintre noi. „D6ca totu injurati si incriminati neincetatu pe ministriulu ungurescu, pentru ce veniti de cersiti functiuni dela densulu?“ Ac6sta apostrofa veni tocma si in lun'a trecuta dela Pest'a.

D6ca cumva unii individi, cari ceru functiuni, cerendule pe acelea, injura in adeveru pe cutare miuisteriu, atunci celi cincideci de barbati mai escelenti au dreptate, ca mostra pe concurentii de calitatea acestora, pentruca ei vedescu lipsa de educatiune si de buna cuvenintia, candu injura pe cineva, cu ajutoriulu caruia voliescu se-si ajunga unu scopu 6recare. Una portare c6 ac6sta se numesce pe la noi mojic6a, badaran6a, brutalitate. Cestiunea inse ia cu totulu alta facia, indata ce o vomu considera din punctu de vedere, nu personale alu aspirantiloru, ci din alu patriei si alu natiunei in genere, si ne vomu lua de temeliu egalitatea de drepturi.

Locuitorii Transilvaniei au dreptulu nedisputabile absolutu de a pretende in termini categorici dela orice feliu de gubernu s'ar pune in capulu loru, c6 se aplice in functiuni numai fi de ai patriei.

Intocma are si natiunea roman6sca dreptulu seu sacru de a pretende, c6 barbati esiti din sinulu seu si calificati de ajunsu, se fia denumiti si inaintati in functiuni publice alaturea cu celilalti compatrioti si in 6resicare proportiune ecitabile.

Aceesi natiune roman6sca are si -si sustiene cu taria dreptulu de a cere dela functionarii, cari venu in atingere oficiale cu poporulu romanescu, c6 se scia perfectu limb'a roman6sca, fara care nu ar fi in stare de a corespunde vocatiunei sale.

Acestea drepturi ale patriei si ale natiunei n'au a face nimicu cu diversitatea opiniunilor politice si cu diferintiele de principie, care voru fi ecsistendu intre natiune si gubernu, intre partit'a gubernementale si intre cea din opositiune. Ministrii, gubernatorii si administratorii nu suntu ei proprietarii statului, nici ai veniturilor lui, ci suntu si ei functionari si sierbitori ai lui, prin urmare ai poporului, care'i platesce din pungile sale c6 si pe toti celilalti, cati stau sub conducerea loru. Nu e permisu nici unui ministru se dica: Fiinduca astadi natiunea roman6sca face opositiune pasiva sistemii reprezentate prin mine, eu n'amu se primescu pe nici unu romanu, in nici una functiune din cate cadu in resortulu meu. Una teoria c6 ac6sta pre langa ce ar fi despotica, ea ar deveni inse in consecentiele sale si absurda. Cum ar fi 6re, candu tier'a t6ta s'ar afl6 in opositiune cu sistem'a reprezentata de cutare ministriu? Atunci ar urma, c6 ministrii se-si aduca functionari din strainatate. Au patit'o. I6-a placutu? Nu.

Asia d6ra opositiunea nationale si strigatulu diarielor nu d6 dreptu nici unui ministru c6 se-si resbune de individi, numai din cauza ca se tienu de cutare nationalitate. Una resbunare c6 ac6sta ar fi cu atatu mai gret6sa si mai revoltat6ria de spirite, cu catu ori-ce poporu ajunsu la conscientia

de sene, scie si cun6sce, ca salariiele si pensiunile, care se platescu functionariloru, se platescu din sud6rea si din pung'a poporului, din multele mili6ne pe care le versa elu pe fiacare anu in tesaurulu publicu. Deci d6ca poporulu romanescu cere c6 se se aplice si fiii sei in functiuni publice, nu cere vreuna gratia, ci -si cere numai dreptulu seu, si ar fi bine c6 unii 6meni gubernementali „mai papisti decatu pap'a“, adica mai ministeriali decatu insii ministrii, adica prea servili, se nu v6dia totu numai gratia acolo, unde ecsiste dreptulu si unde trebuie se se faca dreptate. Grati'a -si are locu numai, candu e verb'a de criminali condamnati la vreuna pedepsa meritata. Nici unu romanu, care simte divin'a caldura a libertatei in peptulu seu, si p6rta espresiunea innocentiei pe fruntea sa senina, nu va cersii gratia dela nici unu moritoriu.

„Kolozsv. K6zl6ny“ voiesce a sci, ca toti aspirantii romani cati au calificatiunile cerute de legi, ar fi aplicati in functiuni. „K. K.“ ne ar obliga prea multu, d6ca nu -si ar pregeta a ne comunica catalogulu functionariloru de nationalitate romana, transilvani, si nu renegati. Cu ac6sta conditiune noi ne obligamu a i comunica densulu d6ue cataloge, unulu ce va contien6 pe fostii functionari romani pensionati fara nici una cauza macaru numai plausibile, in etatea cea mai vigor6sa, pe altii dimisi fara pensiune, si pe unu frumosu numeru de juristi absoluti, cari -si aflara subsistentia loru numai c6 notari comunali (si bine facura); 6ra altu catalogu ar cuprinde pe acei juristi absoluti, inca unii si doctori in drepturi, cari ne aflandu locu in patri'a loru nici macaru c6 diurnisti cu cate 70—80 cri, care se dau la nisce baieti, esiti cu cate 3—4 clasi gimnasiali, au trecutu si mai trecu neincetatu in Romani'a, duc6ndu cu sine dorulu patriei si amaratiunea suflet6sca pentru despretiulu cu carele au fostu tractati aici. Nu scimu d6ca placu lui „K. K.“ acestu feliu de emigrari. De ce se nu i placa, pentruca in schimbu venu la noi pe fiacare anu cateva sute de nemti botezati si nemti taiati-impregiuru, totu mai buni decatu nisce „vlachi malcontenti“.

P6te fi ca din deductiunile, la care amu ajunsu pana aici, va inchiaia cineva, ca eu asiu sta, cum se dice pe la noi, cu capulu ruptu, c6 se se aplice catu se p6te mai multi romani in functiunile statului si in cele municipale. Nu asiu voi se fiu reu intielesu. Nici una-data nu m'am entusiasmatu pentru functiuni, ceea ce amu datu se se pricepa si mai in susu la unu locu; si nu eu voiu fi acela, care se indemn u pe tenerimea n6stra roman6sca c6 se-si sparga capulu pentru intrarea in servitiu publicu; din contra, asiu dori c6 nici unulu se nu se v6dia constrinsu a alerga la bugetulu statului, ci se-si ad6 subsistentia sa in alte moduri. Aflu inse ca este una datorintia patriotica si nationale a unui numeru considerabile de romani, c6 se c6ra functiuni si se le porte cu totu zelulu, cu t6ta prudentia si on6rea, alaturea cu celilalti compatrioti ai loru. Asia dupa opiniunea mea, datorintia din partea n6stra e a cere functiuni, si datorintia din partea ori-carui gubernu de a i aplica pe fiacare dupa calificatiunea loru.

De aici incolo dau consiliulu meu betranescu tenerimei n6stre, c6 se apuce dintru una-data pe mai multe cali, se urmedie adica barbatesce, precum a si inceputu de cativa ani inc6ce, se se arunce pe

t6te specialitatile de scientie, inse care unde -si simte vocatiunea; se i6 inse in cea mai seri6sa consideratiune venitoriulu si rezultatele neprecalculabili pe care le p6te asecura sie si generatiuniloru ce le voru succede ei, d6ca voru cultiva catu se p6te mai multi teneri scientiele naturali (medicin'a, chirurgi'a, agronomi'a, mineralogi'a, chemi'a etc.), scientiele tehnice in t6te ramificatiunile loru, scienti'a finantieloru, economi'a nationale. 6ca totu atatea campuri vaste si bogate, care nu ceru c6 se fia udate totu numai cu ploia din bugetulu statului, ci suntu de natura de a procura omului ecsistentia multu mai placuta si mai independente decatu aceea ce o p6te da bugetulu, la care mai vertosu elementulu maghiaru se imbuldiesce, in adeveru in ruptulu capului, in catu au ajunsu c6 si pana acuma se se arate cate 20—30 concurenti pentru cate unu singuru postu s6u statiune. Pe semne, ca nu prea simtu alta vocatiune in peptulu loru, si asia se imbuldiescu cu cetele la vac'a cea lapt6sa ce p6rta numele bugetu. Romanii se arate, ca potu subsiste si fara ajutoriulu bugetelor. —

La organizatiunea administratiunii politice.

A 2-a provocare.

Universitatea cottensa a Albei inferi6re a tie-nutu in 7 Novembre a. c. st. n. in Aiudu ultim'a sa siedintia, care s'a restrinsu singura prelunga pertractarea rescriptului reg. ministru de interne, privitoriu la operatulu substernutu din siedinti'a din Septembrie a. c. pentru organizarea administratiunii politice; diu ultim'a siedintia, pentruca in cea urmat6ria voru intr6 membrii cei noi cu voturi virili si alesi. Asiu av6 multe de scrisu, cu deosebire despre rescriptulu d. ministru, d6r' sum silitu astadata a me ocup6 singuru cu alegerile membriloru comitetului comitatense; fia destulu a insemn6, „ca protestele, respective voturile de minoritate facute in siedinti'a din Septembrie din partea romaniloru, — despre cari facusemu amintire intru unu numeru alu Gazetei — nu s'au luatu in consideratiune de catra d. ministru, ba potu dice, ca s'au ignoratu cu totulu“, ce pre mine nu m'a surprinsu de locu, ca-ce inca de pre atunci le amu fostu prevediutu rezultatulu — negativu —.

Asia d6ra alegerile noiloru membrii de comitetu e parol'a dilei.

V'amu fostu spusu, ca comitetulu comitatense alu Albei inferi6re va const6 din 420 membri, dintre cari 210, cu votu virilu — dintre romani suntu 25, d6r' voru cad6 (din afara), **din caus'a, ca nu sciu ceti si scrie** — si 210 voru fi alesi prin cercurile alegat6rie de catra cei indreptatiti a alege deputati dietali. Diu'a alegerei s'a defiptu pre 27 Novembre st. n. 1871 in t6te cercurile alegat6ria. Cercurile alegat6ria suntu urmat6riele 9 si anume: 1. alu Aiudului, 2. alu Ui6rei (M.-Ujv6r), 3. alu Blasiului, 4. alu Pocei (Pokafalva), 5. alu Vintiului de diosu, 6. alu Barabantiului, 7. alu Ighiului, 8. alu Rosiei montane si 9. alu orasiului Aiudu.

Celu d'antaiu se compune din cercurile (szol-gabir6s6g) Aiudu si Ciumbrudu, 2. a Sanbenedicului si Ui6rei, 3. a Blasiului, 4. a Pocei si Sanganinului, 5. a Vintiului, 6. a Albei Iulie, 7. din cercurile: Campeni, Zlatn'a, Ighiu de susu si Ighiu de diosu, 8. singuru din Rosi'a montana, 9. orasiulu Aiudu — cestu din urma alegundu singuru 42 membri, Rosi'a singura 14, celelalte cercuri dela 22 pana la 28—32 membri.

Ce e d6r' de facutu? amu vediutu, ca membrii cu votu virilu vomu av6 10, si eu credu, ca d6ca ne vomn opint6 bine, in t6te cercurile vomu pot6

